

EXPUNERE DE MOTIVE
la Legea pentru aprobarea Ordonanței Guvernului
nr.92/2003 privind Codul de procedură fiscală

În prezent, în România, administrarea impozitelor și taxelor este realizată prin legi speciale, pentru fiecare funcție principală a administrării (înregistrare, declarare, colectare, control fiscal și contencios administrativ).

Pentru realizarea unei administrări eficiente a impozitelor și taxelor apare necesitatea cuprinderii tuturor prevederilor referitoare la acest domeniu, într-un cod de procedură fiscală. Acest lucru va ușura, pe de o parte, activitatea organelor fiscale și, pe de altă parte, va conduce la creșterea gradului de conformare voluntară a contribuabililor.

Codul de procedură fiscală reprezintă baza de aplicare a tuturor legilor fiscale speciale care se adresează contribuabilului, asigurând:

- crearea unui cadru unitar pentru procedura de impozitare la toate categoriile de impozite;
- degrevarea legislației fiscale speciale de prevederile procedurale, în esență identice, evitând în acest fel repetarea procedurilor în fiecare din aceste legi;
- ușurarea activității de administrare, întrucât toate prevederile procedurale care se utilizează în această activitate sunt cuprinse într-o singură lege.

Codul de procedură fiscală este structurat pe 11 titluri și anume:

Titlul I *Dispoziții generale* reglementează:

- sfera de aplicare a codului de procedură fiscală. Astfel, codul de procedură fiscală se aplică pentru administrarea impozitelor și taxelor datorate bugetului de stat, bugetului local, precum și pentru administrarea altor venituri bugetare;
- părțile implicate în raportul juridic fiscal, care sunt în primul rând statul și contribuabilul dar și alte persoane, precum împuterniciții și curatorul fiscal;
- principiile generale de conduită în administrarea impozitelor și taxelor; aplicarea unitară a legislației fiscale, dreptul de apreciere al organului fiscal, rolul activ al acestuia, secretul fiscal, obligația de cooperare a contribuabilului, buna credință în relațiile dintre cele două părți, prevalența criteriului economic în analiza stării de fapt fiscale.

Unul dintre principiile cele mai importante ale codului de procedură fiscală este dreptul contribuabilului de a fi ascultat. Acest principiu are în vedere evitarea luării unor decizii pripite din partea administrației fiscale, servind astfel interesului administrativ, deoarece ușurează elucidarea

unei stări de fapt reale și conduce la evitarea contestațiilor, costisitoare din punct de vedere al efortului și al timpului.

Un alt principiu important în administrarea fiscală este principiul prevalenței economicului asupra juridicului conform căruia, atunci când fiscal acționează în vederea stabilirii impozitului, acesta trebuie să surprindă realitatea și nu aparența. Astfel, sunt impozitate toate veniturile și valorile patrimoniale indiferent dacă activitățile din care sunt obținute acestea îndeplinesc sau nu cerințele legale, precum și rezultatele economice ale unor acte juridice nevalabile.

O mare importanță în întreaga procedură de impozitare îi revine principiului proporționalității. Acest principiu presupune ca organul fiscal, în exercitarea dreptului său de apreciere, să acționeze rezonabil și echilibrat în toate actele și deciziile sale, asigurând o justă proporție între scopul urmărit și mijloacele realizate pentru atingerea acestuia.

În **Titlul II *Dispoziții generale privind raportul de drept material fiscal*** se reglementează categoriile de creanțe fiscale, nașterea și stingerea creanțelor fiscale, creditorii și debitorii creanțelor fiscale și a obligațiilor corelative acestora, precum și noțiunea de domiciliu fiscal.

Reglementarea instituției domiciliului fiscal are la bază necesitatea soluționării unor probleme de administrare a impozitelor, în special cele privind delimitarea competențelor ce revin organelor fiscale, precum și cele referitoare la punctul de legătură dintre contribuabili și administrația fiscală.

Titlul III *Prevederi procedurale generale* conține norme cu privire la:

- competența teritorială a organului fiscal și conflictele de competență, principiul general aplicabil fiind cel al domiciliului fiscal;
- actele administrative fiscale: definirea noțiunii, conținutul și comunicarea actului administrativ fiscal, data de la care acesta produce efecte;
- administrarea probelor și aprecierea acestora, respectiv mijloacele de probă la dispoziția organului fiscal pentru ca acesta să stabilească starea de fapt reală (informații și înscrisuri, expertize, cercetări la fața locului). De asemenea, în legătură cu probele și obținerea lor, se reglementează și colaborarea organelor fiscale cu alte autorități publice, inclusiv colaborarea cu autorități fiscale din alte state. Totodată, se reglementează și împărțirea sarcinii de a dovedi, precum și, ca element de noutate, dreptul persoanelor fizice de a refuza furnizarea de informații, valabil de ex. pentru rude și afini ai contribuabilului și pentru anumite grupuri profesionale cum ar fi avocați, consultanți fiscali, preoți, medici, etc.

Titlul IV *Înregistrarea fiscală și evidențele contabile și fiscale* cuprinde reguli procedurale specifice cu privire la înregistrarea fiscală a contribuabililor și anume:

- categoriile de contribuabili care au obligația de a se înregistra la organul fiscal;
- înregistrarea și scoaterea din evidență a plătitorilor de taxă pe valoarea adăugată;
- organizarea de către organul fiscal a evidenței contribuabililor în cadrul Registrului contribuabililor și informațiile care stau la baza acestuia.

Titlul V *Declarația fiscală* care cuprinde reguli, în principiu, asemănătoare celor prevăzute de Ordonanța Guvernului nr.68/1997 privind procedura de întocmire și depunere a declarațiilor de impozite și taxe, republicată, elementele de noutate vizând:

- eliminarea sistemului penalităților pentru sancționarea nedepunerii la termenul prevăzut de lege a declarațiilor fiscale și sancționarea contravențională a acestei fapte;
- posibilitatea redactării declarațiilor de către organul fiscal în situațiile în care, din motive independente de voința contribuabilului, acesta este în imposibilitate de a scrie.

Titlul VI *Stabilirea impozitelor și taxelor* prevede:

- modul în care se stabilesc impozitele și taxele, respectiv prin declarația fiscală a contribuabilului sau prin decizie de impunere emisă de organul fiscal;
- forma și conținutul deciziei de impunere;
- stabilirea impozitului sub rezerva verificării ulterioare, și anularea rezervei urmare unei inspecții fiscale sau la împlinirea termenului de prescripție a dreptului organului fiscal de a stabili impozite și taxe;
- prescripția dreptului de a stabili impozite și taxe, care este de 5 ani, cu excepția cazului în care obligația fiscală rezultă din săvârșirea unor fapte de evaziune fiscală, caz în care prescripția este de 10 ani.

Titlul VII *Inspekția fiscală* reglementează:

- obiectul inspecției fiscale, în principal acesta fiind acțiunea privind verificarea respectării de către contribuabil a îndeplinirii obligațiilor prevăzute de legea fiscală;
- perioada supusă inspecției fiscale, aceasta fiind reglementată ținând cont de mărimea contribuabililor;
- procedurile de inspecție fiscală, începând cu selectarea contribuabililor până la finalizarea inspecției și evaluarea constatărilor inspecției, caracteristică principală a acestei proceduri fiind prezența activă a contribuabilului pe întreaga durată a acesteia;

- raportul de control; rezultatele inspecției fiscale vor fi consemnate într-un raport care va sta la baza emiterii deciziei de impunere, act administrativ fiscal care poate fi contestat de către contribuabil.

Titlul VIII *Colectarea creanțelor fiscale* reglementează procedura de stingere a creanțelor fiscale atât prin plată voluntară cât și prin executare silită, organele de executare silită, principiile executării silite, bunurile supuse executării și procedurile aplicabile, suspendarea sau încetarea executării silite, precum și costurile aferente și distribuirea sumelor. Titlul preia principiile cuprinse în Ordonanța Guvernului nr.61/2002 privind colectarea creanțelor bugetare, republicată, cu următoarele noutăți:

- renunțarea la penalitatea de 10% pentru nevirarea, în termen de 30 de zile de la scadență a sumelor datorate cu titlu de obligații bugetare calculate și reținute la sursă;

- prelungirea termenului în care băncile pot deconta sumele cuvenite bugetului urmare debitării conturilor contribuabililor, fără dobânzi și penalități, de la 48 de ore la 3 zile lucrătoare;

- reguli suplimentare privind compensarea, în condițiile preluării de către Ministerul Finanțelor Publice a activității de administrare a contribuțiilor.

Titlul IX *Soluționarea contestațiilor formulate împotriva actelor administrative fiscale* reglementează procedura prin care contribuabilii se adresează administrației fiscale pentru soluționarea contestațiilor împotriva actelor administrative care reglementează raporturi fiscale. Procedura păstrează, în mare, principiile reglementate de Ordonanța de urgență a Guvernului nr.13/2001 privind soluționarea contestațiilor împotriva măsurilor dispuse prin actele de control sau de impunere întocmite de organele Ministerului Finanțelor Publice, cu următoarele elemente de noutate:

- posibilitatea retragerii contestației până la soluționarea acesteia, situație în care contribuabilul nu pierde dreptul de a înainta o nouă contestație, dacă își exercită acest drept în termenul legal, respectiv 30 de zile de la comunicarea actului administrativ atacat;

- posibilitatea contestării altor acte administrative fiscale decât cele prin care se stabilesc creanțe fiscale sau care privesc măsuri de executare silită, la organul fiscal emitent;

- posibilitatea introducerii în procedura de soluționare a contestațiilor, din oficiu sau la cerere, a altor persoane decât contestatorul;

- posibilitatea organului fiscal care a emis actul administrativ atacat de a se pronunța asupra probelor noi depuse de părți, intervenienți și împuterniciți;

- posibilitatea ca, în cadrul procedurii de contestație să se analizeze mai întâi excepțiile de procedură și de fond, iar în situația în care acestea sunt întemeiate, nu se va mai proceda la analiza pe fond a cauzei;

- posibilitatea de suspendare a soluționării contestației în situația în care soluționarea cauzei depinde în total sau în parte de existența sau inexistența unui drept care face obiectul unei alte judecăți, precum și posibilitatea suspendării soluționării, la cerere, pentru motive temeinice.

Titlul X *Sanctiuni* stabilește unele contravenții în materie fiscală, precum și modul lor de sancționare, ținând cont și de faptul că parte din încălcările legislației fiscale sunt sancționate în cadrul Legii nr.87/1994 privind evaziunea fiscală, republicată.

Titlul XI *Dispoziții tranzitorii și finale* care conține atât dispoziții tranzitorii, necesare trecerii la noile prevederi ale codului de procedură fiscală, cât și dispoziții privind:

- funcționarii publici din cadrul organelor fiscale;
- termenul în care administrația fiscală trebuie să rezolve cereri ale contribuabililor, inclusiv cereri de restituire sau rambursare a taxei pe valoarea adăugată;
- posibilitatea ca, în aplicarea codului să se emită acte normative de aplicare;
- actele normative care se abrogă, în principal cele care reglementează procedura fiscală.

Codul de procedură fiscală corespunde principiilor juridice valabile în toate statele Uniunii Europene, deși în domeniul procedurii fiscale nu există un izvor juridic unic pentru Europa, statele comunitare fiind libere în configurarea juridică a acestui domeniu, conform principiului subsidiarității.

Codul de procedură fiscală nu presupune doar o reunire de acte normative, ci crearea unui act normativ nou prin care procedura fiscală, ca subramură a dreptului fiscal, să fie reglementată într-o formă sistematică, printr-un act unic.

Față de cele prezentate mai sus, Parlamentul României a adoptat Legea pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr.92/2003 privind Codul de procedură fiscală.